Trung tâm Bảo tồn Sinh vật biển & Phát triển Cộng đồng (MCD)

DỰ ÁN MCD TẠI THÁI BÌNH

Hỗ trợ cộng đồng nghèo ven biển Việt Nam tạo dựng sinh kế bền vững và bảo vệ môi trường

I. CÁC THÔNG TIN CƠ BẢN

Tên dự án	Hỗ trợ cộng đồng nghèo ven biển Việt Nam tạo dựng sinh kế bền vững và bảo vệ môi trường
Khu vực triển khai	Trọng tâm là xã Nam Phú (huyện Tiền Hải, Thái Bình), có thể phối hợp các xã vùng đệm Khu Bảo tồn Thiên nhiên Tiền Hải
Thời hạn	48 tháng (01/2008 - 12/2011)
Kinh phí	243,675 USD
Mục tiêu	Tới năm 2011 xây dựng được các phương thức quản lý nguồn lợi ven bờ ở địa phương đảm bảo công bằng hơn về xã hội, có cơ sở khoa học về sinh thái và khả thi về kinh tế nhằm nâng cao chất lượng cuộc sống và sinh kế cho cộng đồng nghèo ven biển
Nhà tài trợ	Tổ chức Oxfam Novib và Liên minh Châu Âu
Đơn vị chủ trì thực hiện	Trung tâm Bảo tồn Sinh vật biển và Phát triển Cộng đồng (MCD), Hà Nội, Việt Nam
Đơn vị tiếp nhận	Ủy ban Nhân dân tỉnh Thái Bình, theo công văn 292/UBND-NN ngày 05/3/2008
Đơn vị phối hợp chính	UBND huyện Tiền Hải, Sở TNMT tỉnh Thái Bình, BQL KBT Thiên nhiên Tiền Hải, UBND xã Nam Phú, cộng đồng địa phương, các cơ quan liên quan ở Trung ương và địa phương
Các nhóm mục tiêu chính	1. Phụ nữ và các hộ ngư dân nghèo sống phụ thuộc vào hoạt động thủy sản qui mô nhỏ tại xã Nam Phú 2. Các nhóm cộng đồng địa phương (Hội Phụ nữ, Đoàn Thanh niên, Hội Thủy sản) 3. Cán bộ và cơ quan chính quyền địa phương có liên quan 4. Các cán bộ quản lý, hoạch định chính sách ở cấp trung ương về công tác quản lý vùng bờ
Kết quả dự kiến	1. Tại địa bàn dự án, cộng đồng và chính quyền địa phương được tạo điều kiện để phát triển quản lý bền vững nguồn lợi vùng bờ 2. Cộng đồng và chính quyền địa phương được phát triển các kỹ năng nhằm phát triển bền vững, đa dạng hóa sinh kế và tăng thu nhập cho dân nghèo ven biển 3. Các kinh nghiệm tại địa phương được tài liệu hóa và chia sẻ nhằm nâng cao nhận thức cộng đồng và các cấp ra quyết định trong nước trong việc giảm nghèo ven biển và quản lý tài nguyên

Oxfam Novib

Phương pháp thực hiện

1 Xây dựng, thử nghiệm và hoàn chỉnh mô hình quản lý tài nguyên và sinh kế bền vững của cộng đồng và cho cộng đồng, lấy xã Nam Phú làm điểm, với cách tiếp cận mới là "Đồng quản lý" và "Doanh nghiệp cộng đồng", với sự hỗ trợ của công tác nghiên cứu ứng dụng, đào tạo giáo dục và truyền thông môi trường.

2 Sử dụng kinh nghiệm và bài học thực tiễn của địa phương từ các mô hình trên để nâng cao nhận thức chung và tăng hiệu quả những quyết định cấp quốc gia liên quan đến giảm nghèo và quản lý tài nguyên ven biển.

3 Liên kết chặt chẽ với các chương trình trọng điểm của địa phương, phối hợp với các chương trình dự án của các tổ chức khác cùng triển khai tại địa bàn.

4 **Các lĩnh vực chủ chốt gồm**:

- Quản lý tài nguyên vùng bờ: Hỗ trợ cộng đồng và chính quyền địa phương tăng cường hiệu quả quản lý tài nguyên thiên nhiên khu vực Khu Bảo tồn Thiên nhiên Tiền Hải trong mối quan hệ mật thiết với Vườn Quốc gia Xuân Thủy (Nam Định), đóng góp tích cực cho việc quản lý Khu dự trữ sinh quyển Châu thổ Sông Hồng.

- Thủy sản bền vững: Tăng cường kiến thức, kỹ năng và tính chủ động của cộng đồng xã Nam Phú tham gia quản lý và sử dụng nguồn lợi thủy sản địa phương (đánh bắt và nuôi trồng) một cách bền vững.

- Du lịch sinh thái dựa vào cộng đồng: Hỗ trợ hình thành và phát triển sinh kế mới dựa vào thế mạnh thiên nhiên và văn hóa bản địa (du lịch sinh thái) tại Nam Phú.

- Doanh nghiệp cộng đồng: Tạo cơ sở cho người dân Nam Phú có nguồn thu nhập ổn định và lâu dài thông qua mô hình kết nối các hoạt động sinh kế cộng đồng với phương thức tổ chức kinh doanh hiệu quả, hỗ trợ bởi tài chính vi mô và các kỹ năng vận hành doanh nghiệp cộng đồng.

- Nghiên cứu ứng dụng: Tăng cường căn cứ khoa học cho các hoạt động hỗ trợ địa phương về bảo vệ nguồn lợi và phát triển sinh kế thông qua các nghiên cứu kỹ thuật về các đề tài thiết thực với các khu vực dự án. Tạo điều kiện để người dân được tham gia và hưởng lợi từ các kết quả nghiên cứu.

- Truyền thông môi trường và tác động chính sách: Tăng cường nhận thức và kiến thức tại địa phương về vấn đề trong quản lý và sử dụng nguồn lợi, phổ biến phương thức quản lý và sử dụng bền vững, đúc kết và phổ biến bài học tại các cấp khác nhau và các địa phương khác.

- Các chủ đề lồng ghép:

- **Biến đổi khí hậu**: lồng ghép nâng cao nhận thức về biến đổi khí hậu ở các cấp từ cộng đồng tới các nhà quản lý.
- **Công bằng giới**: phát huy vai trò phụ nữ, tạo điều kiện để phụ nữ nghèo được tham gia và hưởng lợi từ hoạt động dự án.
- **Tăng cường năng lực**: tạo điều kiện nâng cao năng lực lãnh đạo, quản lý và tổ chức cho các cá nhân và tổ chức tham gia dự án.

II. CÁC HOẠT ĐỘNG CHÍNH

Quản lý tài nguyên vùng bờ

1. Quản lý tài nguyên vùng bờ

- Hỗ trợ tăng cường thông tin và hợp tác giữa các bên liên quan của Thái Bình (cấp tỉnh, huyện, xã) trong công tác quản lý Khu Bảo tồn Thiên nhiên Tiền Hải nói riêng và Khu dự trữ sinh quyển Châu thổ Sông Hồng nói chung, thông qua các cuộc họp điều phối, đối thoại
- Phối hợp tổ chức Hội nghị trù bị 3 tỉnh (Nam Định, Thái Bình, Ninh Bình) chuẩn bị lễ hội đón nhận danh hiệu Khu dự trữ sinh quyển Châu thổ Sông Hồng
- Hỗ trợ tư vấn tổ chức lễ hội đón nhận danh hiệu Khu dự trữ sinh quyển Châu thổ Sông Hồng
- Rà soát kết quả đánh giá công tác quản lý VQG Xuân Thủy và KBTTN Tiền Hải đã có trước đây và đề xuất bổ sung, hoàn thiện.
- Thúc đẩy quá trình thỏa thuận và quy chế phối hợp quản lý Khu DTSQ, tiến tới kí kết văn bản chính thức giữa 2 tỉnh
- Hỗ trợ công tác triển khai cơ chế hợp tác trong quản lý Khu DTSQ
- Tuyên truyền, phổ biến Quy chế phối hợp quản lý Khu DTSQ cho cộng đồng địa phương (xã Giao Xuân và xã Nam Phú)
- Hỗ trợ cộng đồng lập báo cáo hiện trạng sinh kế phụ thuộc tài nguyên biển của địa phương với các vấn đề/thách thức cần giải quyết.
- Tổ chức đối thoại, giao lưu trực tiếp giữa cộng đồng, chính quyền và các bên liên quan về hiện trạng sinh kế phụ thuộc tài nguyên biển địa phương, tìm phương án, tác động chính sách chung

Phát triển du lịch sinh thái

2. Phát triển du lịch sinh thái dựa vào cộng đồng

- Đánh giá nhanh về điều kiện địa phương, có sự tham gia của cộng đồng, tại Nam Phú
- Đánh giá tiềm năng DLST tại Nam Phú và KBTTN Tiền Hải
- Xây dựng kế hoạch phát triển DLSTCĐ khu vực KBTTN Tiền Hải
- Hỗ trợ cộng đồng địa phương xây dựng kế hoạch kinh doanh
- Tập huấn kỹ năng cho các nhóm cộng đồng cung cấp dịch vụ du lịch sinh thái
- Tổ chức các hoạt động thí điểm trình diễn tại Nam Phú và các khu vực lân cận
- Phát triển kế hoạch dinh doanh và quảng bá sản phẩm DLST
- Xây dựng cơ chế quản lý mô hình DLST cộng đồng các cấp
- Tài liệu hóa các kinh nghiệm và kiến thức của mô hình DLST tại Nam Phú và các địa phương khác để phổ biến áp dụng
- Tạo cơ hội cộng đồng tiếp cận với tín dụng nhỏ và huy động vốn để làm DLSTCĐ

Quản lý thủy sản bền vững

3. Thúc đẩy hoạt động thủy sản bền vững

- Xây dựng cơ sở dữ liệu về cộng đồng và tình hình khai thác/sử dụng nguồn lợi tại Nam Phú.
- Tập huấn kỹ năng thu thập và phân tích thông tin cho cộng đồng địa phương ở Nam Phú, và đối thoại cộng đồng, đánh giá các kỹ năng đã được tập huấn.
- Đánh giá hiện trạng hoạt động thủy sản ở Nam Phú, với sự tham gia của cộng đồng trong việc thu thập thông tin và dữ liệu, phản hồi kết quả điều tra, đánh giá hoạt động thủy sản tới cộng đồng, chính quyền địa phương, và các nhóm mục tiêu.
- Xây dựng quy chế quản lý thủy sản dựa vào cộng đồng địa phương, tham vấn quy chế với các cấp và ban hành, thúc đẩy thực thi quy chế.
- Tổ chức đối thoại và tìm hiểu về Đồng quản lý, Quản lý tổng hợp vùng bờ cấp địa phương (cấp xã).
- Đối thoại cộng đồng nuôi trồng thủy sản về sinh kế bền vững và thực thi quy chế thủy sản cộng đồng kết hợp với tuyên truyền.
- Thành lập, củng cố các hiệp hội thủy sản tại địa phương, hỗ trợ vận hành, nâng cao năng lực hội và hội viên
- Tổ chức hội thảo tập huấn về nội dung thành lập và vận hành hiệp hội/ nhóm thủy sản phục vụ cho lợi ích của ngư dân/người làm nghề biển.
- Đánh giá hiện trạng ban đầu hoạt động nuôi trồng thuỷ sản và các vấn đề về kinh tế, xã hội và môi trường có liên quan
- Xây dựng/chọn lọc và củng cố quy phạm thực hành nuôi trồng thủy sản quy mô nhỏ bền vững tại khu vực châu thổ sông Hồng (Nam Phú - Thái Bình kết hợp Giao Xuân - Nam Định).
- Lựa chọn mô hình và thực hiện thí điểm mô hình nuôi trồng thủy sản bền vững quy mô nhỏ tại Nam Phú (kết hợp với Giao Xuân - Nam Định)

II. CÁC HOẠT ĐỘNG CHÍNH (Tiếp theo)

- Đối thoại cộng đồng nuôi trồng thuỷ sản giới thiệu quy phạm hướng dẫn thực hành cho hoạt động nuôi trồng thuỷ sản dựa vào cộng đồng
- Tạo cơ hội cộng đồng tiếp cận với tín dụng nhỏ và huy động vốn để thực hiện các hoạt động thủy sản bền vững.

Tín dụng nhỏ và doanh nghiệp cộng đồng

4. Tín dụng nhỏ và doanh nghiệp cộng đồng

- Đánh giá nhu cầu và các vấn đề về tín dụng nhỏ của cộng đồng địa phương, đặc biệt là người nghèo làm thủy sản
- Hỗ trợ truyền thông tín dụng nhỏ cho cộng đồng nghèo
- Hội thảo tập huấn tăng cường năng lực cho các cơ quan cấp tỉnh về định hướng chính sách tín dụng nhỏ tín dụng nhỏ và sinh kế bền vững cho các cộng đồng ven biển
- Xây dựng các hướng dẫn chính sách tín dụng nhỏ cho các tổ chức tín dụng về mối quan hệ giữa tín dụng nhỏ với sinh kế bền vững cho cộng đồng ven biển, bảo vệ môi trường và quản lý tài nguyên vùng bờ
- Tập huấn cho cộng đồng địa phương và đối thoại về việc sử dụng tài khoản tín dụng hiệu quả
- Đối thoại cộng đồng giới thiệu mô hình doanh nghiệp vi mô
- Tập huấn các kỹ năng kinh doanh, quản lý kinh doanh cho cộng đồng
- Xây dựng, vận hành, phát triển và hoàn thiện mô hình cộng đồng làm kinh doanh với chiến lược lâu dài
- Lập hướng dẫn thực hành áp dụng mô hình cộng đồng làm kinh doanh

Nghiên cứu, Đào tạo, Truyền thông

5. Nghiên cứu, Đào tạo, Truyền thông

- Triển khai các nghiên cứu chuyên sâu và hỗ trợ các nghiên cứu của sinh viên về giải pháp sinh kế cho cộng đồng với các chủ đề như (i) đánh giá sinh kế bền vững cho địa phương; (ii) cải thiện vấn đề giới trong quan hệ cộng đồng; (iii) bảo tồn và quản lý tài nguyên dựa vào cộng đồng; (iv) du lịch sinh thái cộng đồng
- Xây dựng cẩm nang đào tạo về nội dung thiết thực như: (i) Kỹ năng lãnh đạo cộng đồng (ii) Kỹ năng thu thập dữ liệu vùng bờ; (iii) Kỹ năng thực thi quy chế thủy sản, (iv) Lồng ghép giới trong quản lý vùng bờ và du lịch sinh thái
- Tiến hành nghiên cứu tổng hợp các mô hình quản lý và sử dụng khôn khéo tài nguyên biển dựa vào cộng đồng và phổ biến cho các cấp quản lý và các bên liên quan
- Hội thảo tập huấn kỹ năng lãnh đạo cộng đồng (có thể tại Hà Nội hoặc tại địa phương) cho các thành viên cộng đồng ưu tú có khả năng lãnh đạo tốt
- Các thành viên cộng đồng ưu tú thực hành kỹ năng được tập huấn thông qua triển khai dự án cộng đồng
- Hỗ trợ hoàn thiện Trung tâm Học tập Cộng đồng (TTHTCĐ) xã Nam Phú với các nội quy vận hành chặt chẽ và kế hoạch hoạt động dài hạn
- Tập huấn kỹ năng quản lý và vận hành trung tâm học tập cộng đồng cho cho lãnh đạo TTHTCĐ xã Nam Phú
- Hỗ trợ thiết bị truyền thông và giáo dục cho TTHTCĐ xã Nam Phú
- Biên soạn và thu thập các tư liệu, ấn phẩm truyền thông về môi trường, hệ sinh thái Đất ngập nước, quản lý vùng bờ, thủy sản bền vững, du lịch sinh thái, v.v…để phổ biến cho cộng đồng và các bên liên quan
- Tổ chức các chiến dịch truyền thông với các chủ đề cụ thể (phối hợp các địa phương khác và Hà Nội)

Tài liệu này được xuất bản với sự hỗ trợ tài chính của Liên minh Châu Âu (EU) và Oxfam Novib. Phần nội dung của tài liệu này do MCD phụ trách. Trong mọi trường hợp, tài liệu này không phản ánh quan điểm của EU hay Oxfam Novib.

This document has been produced with financial assistance from European Union (EU) and Oxfam Novib. The contents of this document are the sole responsibility of MCD and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of EU or Oxfam Novib.

Trung tâm Bảo tồn Sinh vật Biển và Phát triển Cộng đồng (MCD)

Phòng 3104, Tầng 31, Toà nhà 34T, Phố Hoàng Đạo Thúy, Khu Trung Hòa Nhân Chính, Quận Cầu Giấy, Hà Nội
Phone: +84 4 2221 2923, Fax: +84 4 2221 2924, E-mail: mcd@mcdvietnam.org, Web: www.mcdvietnam.org